

Nr 953

Av herr **Holmberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 93, med förslag till lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension.

(Lika lydande med motion nr 1209 i Andra kammaren)

I proposition nr 93 angående uttag av avgift åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension föreslår Kungl. Maj:t att avgiften för år 1970 skall utgå med 10 % av den pensionsgrundande inkomsten, varefter en höjning med 1/4 % skall ske för vart och ett av de fyra närmast följande åren. För år 1974 skall således gälla ett avgiftsuttag om 11 %. Det innebär en höjning med 1,5 % jämfört med den för år 1969 beslutade procentsatsen.

Till grund för Kungl. Maj:ts proposition ligger ett av riksförsäkringsverket utarbetat förslag med 5 uttagsalternativ, A-E. Alternativ A innebär en halvprocentig höjning per år till 12 %, alternativ B innebär samma sak, men utan höjning för åren 1973 och 1974, varvid uttagssatsen slutar på 11 %. Alternativ C är det av Kungl. Maj:t förordade. Alternativ D innebär en höjning till 10 % för år 1970 och därefter oförändrat uttag. Alternativ E slutligen innebär oförändrat uttag fr. o. m. 1969 d. v. s. 9,5 % för vart och ett av åren 1970 t. o. m. 1974.

Riksförsäkringsverket, som vid bedömningen tillämpat samma principer som låg till grund för dess förslag år 1963, föreslår något av alternativen A—C. Verket motiverar detta med främst försäkringsmässiga aspekter utifrån fondernas förmenta samhällsekonomiska fördelar. Man menar "att det främsta syftet med en fondering inom ett pensionssystem som omfattar hela folket — utöver att skapa en buffertfond — är att bidra till en sådan uppbyggnad av samhället att det i framtiden kan bära de bördor som pensioneringen medför".

Chefen för socialdepartementet, som stannat för alternativ C, har godtagit den försäkringstekniska aspekten men anser dessutom att en betydande fondbildning är samhällsekonomiskt motiverad även av andra skäl än rent försäkringsmässiga.

Vi vill ifrågasätta huruvida inte riksförsäkringsverket ånyo tillämpat väl "lågt liggande" förutsättningar vid beräkningarna av fonderingen vid olika uttagssatser. Det gäller inte så mycket levnadskostnadsökningen, som satts till 2 % per år eller realinkomstökningen — 3 % per år. Där-

emot innebär fondränteförutsättningen om bara 4 % per år mot reella 5 à 6 %, såsom hittills, en kraftig underskattning av tillväxten oavsett alternativval. För att belysa detta redovisas här nedan alternativen C och E i tabellform, med förutsättningar enligt ovan vid en årlig fondförräntning om 4, 5 resp. 6 %.

Tabell 1

Realinkomstökning 3 %
Levnadskostnadsstegring 2 %
Avgiftsalternativ C

Basbelopp 5700 kr. vid 1967 års utgång

År	Avgiftsuttag %	Avgifter miljarder kr.	Pensioner inkl. förvaltningskostnader miljarder kr.	Avg. (3) Pens. (4)	Fond i miljarder kr. vid årets slut vid en förräntning av		
					4 %	5 %	6 %
1	2	3	4	5	6	7	8
1968	9	4,94	0,65	7,60	24,1	24,2	24,4
1969	9,5	5,52	0,87	6,34	29,7	30,1	30,5
1970	10	6,13	1,13	5,42	35,8	36,6	37,4
1971	10,25	6,64	1,46	4,55	42,5	43,6	44,8
1972	10,5	7,18	1,82	3,95	49,5	51,2	52,8
1973	10,75	7,74	2,24	3,46	57,0	59,2	61,5
1974	11	8,33	2,73	3,05	64,9	67,8	70,8
1975	11	8,75	3,27	2,68	73,0	76,6	80,5
1980	11	11,16	7,10	1,57	114	124	135
1985	11	14,20	12,44	1,14	154	174	196
1990	11	17,65	18,56	0,95	188	223	263
1995	11	21,71	24,18	0,90	219	273	341
2000	11	26,19	29,22	0,90	250	333	440
i 1967 års penningvärde							
2000		13,64	15,21		130	173	229

Tabell 2

År	Avgifts- uttag %	Avgifter miljarder kr.	Pensioner inkl. för- valtnings- kostnader miljarder kr.	Avg. (3) Pens. (4)	Fond i miljarder kr. vid årets slut vid en förräntning av		
					4 %	5 %	6 %
					1	2	3
1968	9	4,94	0,65	7,60	24,1	24,2	24,4
1969	9,5	5,52	0,87	6,34	29,7	30,1	30,5
1970	9,5	5,83	1,13	5,16	35,5	36,3	37,1
1971	9,5	6,16	1,46	4,22	41,7	42,8	44,0
1972	9,5	6,50	1,82	3,57	48,0	49,6	51,3
1973	9,5	6,84	2,24	3,05	54,5	56,7	59,0
1974	9,5	7,20	2,73	2,64	61,2	64,0	67,0
1975	9,5	7,56	3,27	2,31	67,9	71,5	75,3
1980	9,5	9,64	7,10	1,36	101	110	120
1985	9,5	12,26	12,44	0,99	128	146	166
1990	9,5	15,24	18,56	0,82	145	175	211
1995	9,5	18,75	24,18	0,78	151	197	256
2000	9,5	22,62	29,22	0,77	150	218	308
i 1967 års penningvärde							
2000		11,78	15,21		78	113	160

Av tabellerna 1 och 2 framgår att med de för realinkomst- och levnadskostnadsökning givna förutsättningarna å en årlig fondförräntning om mellan 5 och 6 %, kommer alternativ E att gott och väl motsvara alternativ C, om för det senare förutsätts en årlig förräntning om 4 %. Mot bakgrunden av 1966 och 1967 års fondförräntningar om i genomsnitt 5,95 resp. 6,14 % är det uppenbart mycket sannolikt att den årliga fondförräntningen under den femårsperiod, vilken Kungl. Maj:ts förslag närmast gäller, kommer att ligga närmare 6 än 5 % årligen. Det innebär, att det är fullt befogat att under den näraliggande och korta tidsperiod det är fråga om räkna med att fonderingen enligt alternativet E blir t. o. m. avsevärt större än enligt alternativ C med dess onaturligt pessimistiska förräntningsförutsättning.

Såsom antytts var riksförsäkringsverkets förutsättningar i 1963 års förslag på samma sätt realistiska som i det nu föreliggande. Man underskattade fondtillväxten mycket markant, vilket framgår av verkets till 1963 års förslag fogade prognossiffror jämförda med den verkliga fonderingen:

Tabell 3

År	Fondstorlek vid årets slut miljarder kronor		Prognosens underskattning av fondstorleken	
	Riksförs.-verkets prognos i 1963 års förslag för seder- mera beslutat alt.	I efterhand konsta- terad fondstorlek	I absoluta tal miljarder kronor	I % av prognos- tiserad fond
1965	10,4	10,6	0,2	ca 2
1966	13,6	14,9	1,3	ca 10
1967	17,1	19,6	2,5	ca 15

Det framgår av denna jämförelse att den verkliga fondtillväxten tenderar att divergera alltmer — både i absoluta och relativa tal — från den av riksförsäkringsverket 1963 upprättade prognosen.

Vi anser emellertid att ett avgiftsuttag enligt alternativ E den närmaste perioden är till fyllest, även för de fall riksförsäkringsverkets prognos mot all förmodan inte skulle underskatta fondtillväxten. Denna vår ståndpunkt har starka samhällsekonomiska motiv: det är oförenligt med sund ekonomisk politik att under ett svagt konjunkturläge belasta näringslivet med ytterligare kostnader. I vårt land måste man nu och under närmast överskådliga framtid mer än någonsin under senare tid slå vakt om näringslivets konkurrensförmåga. För utbyggnaden av produktionsapparaten skulle visserligen, som departementschefen anför i propositionen, en betydande fondbildning vara av värde. Det kan dock icke rimligen komma i fråga att möjliggöra en dylik fondering medelst avgiftsuttag som minskar näringslivets för närvarande alltför låga lönsamhet och konkurrenskraft som försvårar dess egna investeringsinsatser. Det måste anses anmärkningsvärt, att departementschefen i det sammanhanget inte på något sätt berört näringslivets problem i samband med ökade avgifter. Inom det svenska näringslivet finns företag som lämnar otillräckligt stor eller ingen vinst eller t. o. m. går med förlust. Bilden av de svenska företagens lönsamhet i dag ter sig fortfarande ogynnsam. En större avgiftshöjning än vad som är nödvändig för att trygga pensionerna måste i en sådan situation anses äventyrlig eftersom ATP-tryggheten i första hand vilar på det framtida näringslivets avgiftsbetalningsförmåga.

Det förtjänar framhållas att år 1974 utgör pensionsutbetalningar och förvaltningskostnader endast 1/24 eller ca 4,2 % av fondernas ackumulerade medel enligt alternativet C och obetydligt mer, eller ca 4,4 %, enligt alternativet E. Inte heller av kostnadsskäl kan det anses angeläget att

redan under ATP-systemets uppbyggnadsår försöka nå upp till en avgiftsnivå, som med skälig marginal avser långt senare pensionskostnader. Detta illustreras av en kostnadsjämförelse mellan ATP- och folkpensionssystemen. Enligt nu gällande statistiska data beräknas antalet utbetalningar från tilläggs pensionen år 1969 bli ca 320 000. Detta antal får ställas i relation till ca 1 290 000 utbetalningar, som samma år beräknas utgå från folkpensioneringen. Tilläggs pensionens totala kostnader för år 1969 beräknas till 800 miljoner kronor mot folkpensionens 6 865 miljoner kronor. Av dessa två stora pensionssystem totala kostnader svarar alltså ATP endast för ca 9,5 %.

Vi föreslår mot bakgrunden av vad här framförts att avgiftsuttaget vad gäller försäkringen för tilläggs pension under perioden 1970—1974 bestäms till 9,5 % för vart och ett av dessa år.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,
att riksdagen måtte antaga följande

Förslag
till
Lag

om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggs pension

Härigenom förordnas, att den i 19 kap. 5 § lagen den 15 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggs pension skall utgöra 9,5 % för vart och ett av åren 1970—1974.

Stockholm den 2 maj 1968

Yngve Holmberg (h) *Carl Eskilsson (h)* *Allan Hernelius (h)*

Gösta Jacobsson (h) *Rolf Kaijser (h)* *N. Yngve Nilsson (h)*

Ragnar Sveningsson (h) *G. Ivar Virgin (h)*
